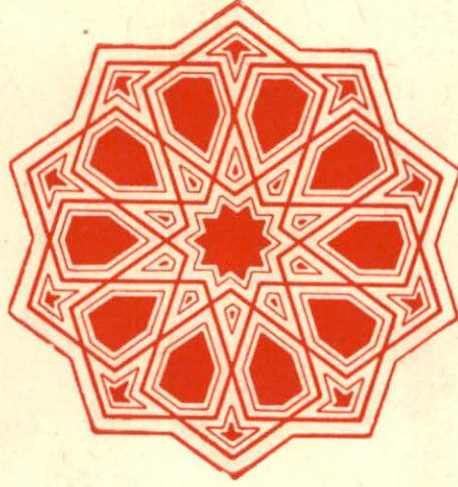


İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ TARAFINDAN
YILDA BİR ÇIKARILIR



1958 - 1959

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ—ANKARA

1 9 6 0

Emirü Poloy Bağış

Yıl: 1958—1959

Cilt : VII

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ TARAFINDAN
YILDA BİR ÇIKARILIR

1958 - 1959

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ—ANKARA

1 9 6 0

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa No.
Ali Hikmet BERKİ	: İslâmda Vakıf 1 - 10
Prof. Tayyib OKİÇ	: İslâmiyette İlk Nüfus Sayımı 11 - 20
Ord. Prof. Hilmi Ziya ÜLKEN	: Değerler ve İnanma Problemi Hak- kında Bazı Notlar 21 - 32
Ord. Prof. Hilmi Ziya ÜLKEN	: Quelques Notes Sur le Problème Des Valeurs et de la croyance 33 - 42
Prof. Dr. Şakir BERKİ	: İslâm Hukukunda Adalet Esasları ve Adalet Teşkilâtı 43 - 54
Doç. Dr. Mehmet TAPLAMA- CIOĞLU	: Din Sosyolojisi Çalışmaları 55 - 61
Doç. Dr. Neş'et ÇAĞATAY	: Fatimiler Devletinin Kuruluşu ve Akideleri 63 - 77
Nafiz DANIŞMAN	: İslâmda Mücadele Hedeflerinin De- ğişmesi 79 - 83
Mehmet ÖNDER	: Mevlananın El Yazısı Üzerine Bir Araştırma 85 - 87
Dr. Cavit SUNAR	: Bergsonda Cansız Madde ve Can- lılar Âlemi 89 - 95
Dr. Bahriye ÜÇÖK	: Ridde 97 - 113
Neda ARMANER	: Okullarda Din Öğretimi Üzerine .. 115 - 118
Dr. İbrahim Ağâh ÇUBUKÇU	: İslâm Müelliflerine Göre İlimlerin Taksimi ve Bunlar Arasında Gazzal- inin Yeri 119 - 130
Dr. Necati ÖNER	: Tanzimattan Sonra Türkiyede İlim ve Mantık Anlayışı 131 - 177
 <u>Bibliyografya</u>	
Dr. Yaşar KUTLUAY	: Soheil M. Afnan, Avicenne 179
Doç. Dr. Mehmet TAPLAMA- CIOĞLU	: Reuben Levy, The Social Structure of Islam 180
Doç. Dr. Hüseyin YURDAYDIN	: Prof. Dr. Y. Abadan - Prof. B. Savcı, Türkiyede Anayasa Gelişmelerine Bir Bakış 180
Nafiz DANIŞMAN	: M. Hamidullah, Le Prophète de L'İslam 181
Dr. M. Esad KILICER	: Dr. Muhammed Yûsuf Mûsa, Mu- hâdarât fî Tarîh-il Fıkh'il-İslâm ... 183

olduğuna işaretten sonra, Yunan düşüncesinin Batı dünyasına nasıl geçtiği konusu ile Endülüste kurulan tercüme okullarının faaliyetlerini, Kindî ve Farabî'nin Latinceye çevrilmelerini, daha sonra İbn Sina'nın "Şifa", "İşarat" ve "Necat"ının çevrilmelerini anlatıyor.

Yunan görüşlerinin Hıristiyan öğretileriyle münasebeti ve Avrupa skolastisizminin esasları konularından, bilhassa İbn Sina ve "Şifa"-sının Avrupada uyandırdığı yankılar, "Külliyat" meselesi, batılı şârihler ve eserleri üzerinde durduktan sonra, filozofumuzun birçok fikirlerinin hala tazeliğini muhafaza ettiğine işaret ediyor.

"Sonuç" kısmında İbn Sina'nın felsefe sahasındaki çalışmalarına temastan sonra, "sünnî nass"ların tatmin edemediği nefsinin Aristo da tatminden uzak kalınca bunları telife gitti" diyor ve onun Doğu Felsefesindeki önemini belirtiyor.

Eserin sonunda, ölüm tarihlerini nazarı itibara alarak İbn Sina'nın muakkip ve şârihlerinin bir listesini veriyor.

Dr. Yaşar KUTLUAY

Reuben Levy, *The Social Structure of Islam (İslâmın Toplumsal Yapısı)*, Cambridge 1957 :

Eser Reuben Levy'nin daha önce yayınladığı İslâm Sosyolojisi (Sociology of İslâm) adlı eserin ikinci basısıdır. 1957 yılında yayınlanmıştır.

Profesör Reuben Levy bu kitapta İslâmî sistemin temel prensiplerini incelemektedir. Eser tarihi bir girişle başlar. Burada dünyanın muhtelif yerlerine dağılmış olan İslam cemaatlarının gelişme ve büyümeleri söz konusu olur. Bu başlangıçtan sonra İslâm cemaatının toplumsal yapısına ilişkin konular üzerinde geniş bilgi verilmektedir. Bu kesimde İslâm cemiyetinde kadın ve çocuğun statüsü, İslâm hukuku, ahlak ve âdetler, hükümet, askerî teşkilât, ve bilimin gelişmesi gibi konular incelenmektedir.

İslâm kültürünün yayılma alanlarını gösteren haritalarla derli toplu bir bibliyografya, kitabın bilimsel değerini arttırmaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz gibi bu eser 1931 ve 1933 yıllarında iki cilt olarak İslâm Sosyolojisi başlığıyla yayınlanmıştır. İkinci bası yeniden gözden geçirilmiş, konu üzerindeki son çalışmalar ve değişen şartlara göre ayarlamalar yapılmıştır. Son bası Cambridge University Press tarafından yapılmıştır.

Eserin ad değiştirmesi çok isabetli olmuştur. Zira bütün meziyetlerine rağmen eser düzenli, disiplinli bir sosyoloji kitabı sayılamaz. İslâmın toplumsal yapısı diye eserin bu şekilde vaftiz edilmesi, bir yandan tenkitleri önlemiş; öte yandan

kitabına gerçek kimliğini vermiştir. Bu son şekle göre eser gerek adı ve gerekse anlamı ile sosyolog, etnolog, mukayeseli din araştırmacıları, İslâm medeniyeti tarihçileri ve İslâm hukuku bilginleri için çok yararlı ve gerekli bir müracaat kitabı ve kaynak durumuna gelmiştir.

Doç. Dr. Mehmet TAPLAMACIOĞLU

Prof. Dr. Yavuz Abadan-Prof. Bahri Savcı, *Türkiyede Anayasa Gelişmelerine Bir Bakış*, Ankara 1959. "Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No. 94 - 76".

Prof. Dr. Yavuz Abadan ile Prof. Bahri Savcı'nın yukarıya adını yazmış olduğumuz eseri, Siyasal Bilgiler Fakültesinin kuruluşunun 100. yıldönümü dolayısıyla yayınlanmış bulunmaktadır. Böyle mutlu bir yıl dönümü dolayısıyla kesif bir yayın faaliyetine girişmiş olan Siyasal Bilgiler Fakültesi mensuplarını bu hayırlı teşebbüslerinden dolayı kutlamak gerektir. Yayınlanan eserler arasında bu yazımızın konusu olan "etüd" gibi bizi yakından ilgilendiren "araştırma"ların da yer almış bulunması, bizim için ayrıca sevindirici olmuştur. Zira biz, İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencileriyle birlikte bu yıl İslâm Tarihi derslerinde Osmanlı Türk-İslâm kurumlarını, XVIII. yüzyıldan itibaren müşahede etmeye başladığımız batılılaşma hareketlerini incelemeyi ve nihayet Osmanlı Türk-İslâm kurumlarının lâikleşmesini mümkün kılan fikir hareketlerini gözden geçirmeyi plânlamış bulunuyorduk. Bu sebeple meselenin önemli bir yönüne ışık tutacağını umduğumuz böyle bir eserin yayınlanmış olmasının, çalışmalarımızı oldukça kolaylaştırmış olacağını düşündük.

Sayın Prof. Dr. Yavuz Abadan ile sayın Prof. Bahri Savcı'nın "*Türkiyede Anayasa Gelişmelerine Umumi Bir Bakış*" adını taşıyan bu eseri, bir sayfalık bir önsözden sonra esas itibarıyla üç bölümü ihtiva etmektedir. Birinci bölüm, "*Anayasalı Devlet Rejimi Dışındaki Türk Devletlerinin Prensibi*" umumi başlığını taşımaktadır. Bu bölüm iki fasıl halinde incelenmektedir. Birinci fasıl, "*İslâmdan Önceki Türk Devletlerinde Mutlakiyetçi Otorite Prensibi*" adını taşımakta ve bu problem, "*Siyasi İktidar Vakasının Tahlihi*" ve "*Siyasi İktidar Vakasının bu Tarzda Tecellisinin Sebepleri*" adlarını taşıyan iki tâli başlık altında ele alınmaktadır. Birinci bölümün ikinci fasıl, "*Mutlakiyetçi Otorite Prensibinin İslâmî Telâkki İçinde Geçirdiği Seyir*" umumi adıyla bu konuyu üç tâli başlık altında incelemektedir. Bu tâli başlıklar sırasıyla şunlardır: 1 — *İslâmda Siyasî İktidar Vakasının Tahlihi ve Siyasî Teşkilât*, 2 — *XIX. yüzyıla kadar bu İslâmî Telâkki Tarzı ve Teşkilât*, 3 — *Dinî Mutlakiyetçi Otorite Prensibinin*